

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دفتر صحافی مبارک

تیریز: فلکہ دانشگاہ، پاساز نسیم، طبقہ پائین، پلاک ۲۶

۰۹۱۴ ۱۱۵ ۰۰۴۹

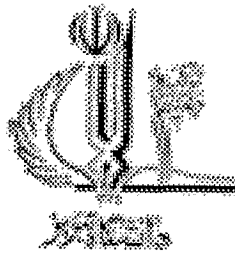
دفتر: ۳۳۶ ۴۶۸۰

۰۹۱۴ ۳۱۳ ۰۰۴۹

کارگاہ: ۶۵۸ ۷۷۷۸

۹۹۷۵۲

۱۷/۱۱/۱۳۸۷
۱۷/۱۱/۸۲

دانشگاه تبریز

دانشکده علوم ریاضی

گروه ریاضی محض

پایان نامه

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته ریاضی محض گرایش هندسه

عنوان

برش های اعمال گروه های لی وقضیه M.Newman

استاد راهنما

دکتر قربانعلی حقیقت دوست

استاد مشاور

دکتر فرزندی

پژوهشگر

علی بنایی قدیم

اسفند ۸۵

۹۹۷۵۲

۱۳۸۷ / ۷ / ۱۱

تقدیم به:

پدر و مادرم

اولین معلمان زندگیم. آنان که فروغ نگاهشان و گرمی کلامشان و روشنی رویشان سرمایه

جاودانه زندگی ام بوده است. در برابر وجود پر مهرشان زانوی ادب بر زمین می نهم و با

دلی سرشار از عشق و محبت بر دستانشان بوسه می زنم. و تقدیم به همسرو فرزندم، آنانکه

تا به امروز فرصت تلافی محبتشان را بدست نیاورده ام.

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس خالق یکتا را که توفیق فراگیری علم و دانش را بر این بنده حقیر منت نهاد. اینک که دوره کارشناسی ارشد را با یاری خداوند متعال به پایان می‌رسانم بر خود واجب می‌دانم از تمامی کسانی که در دوران تحصیل و در تهیه این پایان‌نامه به بنده کمک کرده‌اند صمیمانه سپاسگزاری کنم. به خصوص از استاد راهنما آقای دکتر حقیقت دوست و استاد مشاور آقای دکتر فرزندی که در تدوین این پایان‌نامه و نیز زحمات فراوانی که در طول دوره کارشناسی ارشد متحمل شده‌اند صمیمانه تشکر می‌کنم. از ریاست دانشکده ریاضی آقای دکتر ایواز و مدیر محترم گروه ریاضی محض آقای دکتر مهدی فرد و آقای دکتر مهدی زاده واز تمامی اساتید محترم گروه ریاضی تشکر می‌کنم. جا دارد از کلیه کارمندان دانشکده نیز تشکر نمایم. همچنین از دوستان دوران تحصیل خصوصا دوستان دوران کارشناسی ارشد سپاسگزارم.

نام خانوادگی دانشجو: بناپی قدیم	نام: علی
عنوان پایان نامه: برش های اعمال گروه های لی وقضیه M.Newman	
استاد راهنما: دکتر قربانعلی حقیقت دوست	
استاد مشاور: دکتر فرزندی	
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: ریاضی محض
گرایش: هندسه	تاریخ فارغ التحصیلی: ۸۵/۱۲/۷
دانشگاه: تبریز	دانشکده: علوم ریاضی
تعداد صفحات: ۷۳	
کلید واژه ها: گروه های لی-اعمال گروه لی بر خمینه ها-شارها-نقاط منظم و ثابت و متناوب یک شار- معرفی گروه Zid - فرم جردن یک ماتریس-سیستم های دینامیکی-تعریف $spectrum$ یک ماتریس.	
چکیده:	
بحث اساسی پایان نامه این است که:	
اگر G یک گروه لی و M یک خمینه با بعد متناهی باشد و با تعریف عمل $\Phi: G \times M \rightarrow M$ و تعریف نگاشت $\varphi: c^\infty(M, G) \rightarrow c^\infty(M, M)$ می خواهیم ساختار تصویر معکوس عناصری از $C^\infty(M, M)$ را تحت φ با $\dim G = 1$ یعنی $G = S^1$, $G = R^1$ بررسی کنیم. و به عنوان یک نتیجه از این مقاله یک اثبات جدیدی را برای قضیه مشهور M.Newman ارائه دهیم.	

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
۱- فصل اول: مفاهیم مقدماتی	۲۳-۳
۲- فصل دوم:	
۱- ویژگی های نگاشت φ	۲۸-۲۵
۲- نقاط منظم شار	۳۳-۲۹
۳- تناوب شارهای خطی	۵۸-۳۴
۴- نقاط ثابت و تناوب شارها	۶۱-۵۹
۳- فصل سوم: اثبات قضایای ۱-۱ و ۲-۱ و قضیه M. Newman	۷۱-۶۳
منابع	۷۲
چکیده انگلیسی	۷۳

مقدمه

پایان نامه حاضر بر اساس یک مقاله روسی، تحت عنوان:

Sections of lie group actions and a theorem by M.newman می باشد که توسط

آقای SERGEY MAKSY MENKO نوشته شده است و در کنفرانس " fundamental

mathematic today" در دهمین جشنواره سالیانه دانشگاهی مسکو در سال ۲۰۰۳ منتشر شده است.

اساس مقاله حاضر اثبات قضیه های ۱-۱ و ۱-۲ می باشد. پایان نامه در سه فصل تنظیم شده است. که

فصل اول شامل مفاهیم و تعریف های مقدماتی و بیان نتایج اصلی مقاله است و در فصل دوم ویژگی

های نگاشت ρ و نقاط منظم شار و تناوب شارهای خطی و هم چنین نقاط ثابت و متناوب شارها را

بررسی می کنیم. در فصل سوم که بحث اصلی مورد نظر پایان نامه می باشد به اثبات قضیه های

۱-۱ و ۱-۲ می پردازیم و به همراه یک مثال، قضیه M.Newman را ثابت می کنیم.

فصل اول

مفاهیم مقدماتی

تعریف ۱-۱: فضای توپولوژیک M را موضعاً با R^n یکسان نامیم هرگاه برای هر $p \in M$ یک

همسایگی مثل U از P موجود باشد که U با زیر مجموعه ای از R^n همئومورف باشد.

تعریف ۱-۲: فضای توپولوژی M یک خمینه به بعد n است هرگاه:

الف: M هاسدورف باشد.

ب: M موضعاً اقلیدسی یکسان با R^n باشد.

ج: M شمارای دوم باشد. یعنی دارای پایه ای شمارا باشد.

مثال ۱-۱: S^1 و S^2 به ترتیب خمینه های یک و دو بعدی می باشند.

مثال ۱-۲: چنبره T^2 ، خمینه دیفرانسل پذیر با بعد دو می باشد.

گزاره ۱-۳: خمینه توپولوژی M به طور موضعی همبند و فشرده و اجتماع شمارا از زیر

مجموعه های فشرده است.

اثبات: رجوع به [۵].

تعریف ۱-۴: مجموعه M همراه با یک اطلس C^k ماکزیمال n بعدی را یک خمینه دیفرانسیل

پذیر n بعدی از کلاس C^k می نامیم.

مثال ۱-۳: هر فضای برداری V با بعد متناهی روی R یک خمینه هموار است.

مثال ۴-۱: مجموعه تمام ماتریس های $m \times n$ حقیقی M با تناظر زیر:

$$\begin{bmatrix} a_{11} & \dots & a_{1n} \\ \dots & \dots & \dots \\ a_{m1} & \dots & a_{mn} \end{bmatrix} \rightarrow (a_{11}, a_{12}, \dots, a_{m1}, \dots, a_{mn})$$

با R^{mn} قابل انطباق بوده، در نتیجه یک خمینه

هموار می باشد.

تعریف ۵-۱: اگر M و N دو خمینه هموار و نگاشت $F: M \rightarrow N$ هموار باشد و

$$\dim M \leq \dim N \text{ آنگاه } F \text{ را غوطه وری می نامیم هرگاه } \text{rank} F = \dim M.$$

مثال ۵-۱: نگاشت $F: R \rightarrow R^3$ را با ضابطه $F(t) = (\cos 2\pi t, \sin 2\pi t, t)$ تعریف می کنیم

در این صورت داریم $\dim R = 1$ و $\text{rank} F = \text{rank}(DF) = 1$ پس نگاشت F غوطه وری است.

تعریف ۶-۱: یک نشانندن عبارت است از یک غوطه وری ۱-۱ که نگاشت $F: M \rightarrow N$ یک

همئومورفیسیم از M بروی $\tilde{M} = F(M)$ از N باشد و توپولوژی $F(M)$ همان توپولوژی زیر

فضایی در N خواهد بود.

گزاره ۷-۱: فرض کنیم نگاشت $F: M \rightarrow N$ یک غوطه وری باشد آنگاه به ازای هر $p \in M$

یک همسایگی U در M وجود دارد که $F|_U: U \rightarrow N$ یک نشانندن است. به عبارت دیگر هر

قوطه وری به طور موضعی یک نشانندن است.

اثبات: رجوع به [۵].

مثال ۶-۱: نگاشت $F: R \rightarrow R^2$ را با ضابطه $F(t) = (t^2 - 1, t^3 - t)$ تعریف می کنیم در این

صورت داریم: $\dim R = 1$ و $\text{rank} F = \text{rank}(DF) = 1$. نگاشت فوق یک به یک می باشد و اگر

$F(t) = (t^2 - 1, t^3 - t) = (x, y)$ باشد، در این صورت داریم: $F^{-1}(x, y) = \frac{y}{x}$ که در نقطه صفر

پیوسته نیست لذا همئومورفیسم نمی باشد. بنابراین F یک نگاشتی است که غوطه وری است

اما نشاندهنده نیست.

گزاره ۸-۱: فرض کنیم M و N خمینه های هموار به ابعاد m و n و نگاشت $F: N \rightarrow M$ یک

نگاشت هموار و $\text{rank} F = k$ و $q \in F(N)$ باشد، آنگاه احکام زیر را داریم:

(۱) $F^{-1}(\{q\})$ یک مجموعه بسته در N است.

(۲) $F^{-1}(\{q\})$ زیر خمینه منظم در N با بعد $n - k$ است.

اثبات: رجوع به [۵].

مثال ۷-۱: در S^{n-1} نگاشت $F: R^n \rightarrow R$ را با ضابطه $F(x_1, \dots, x_n) = \sum_{i=1}^n x_i^2$ تعریف می کنیم

آنگاه $S^{n-1} = F^{-1}(\{1\})$. پس طبق گزاره ۸-۱، S^{n-1} یک مجموعه بسته در R^n و یک زیر خمینه

منظم در R^n به بعد $n-1$ می باشد.

تعریف ۹-۱: در زیر چند گروه از ماتریس ها به همراه بعد آنها معرفی می شود.

$GL(n, R) = \{A \in M(n, R) \mid \det A \neq 0\}$,	$\dim GL(n, R) = n^2$
$GL(n, C) = \{A \in M(n, C) \mid \det A \neq 0\}$,	$\dim GL(n, C) = 2n^2$
$U(n, C) = \{A \in GL(n, C) \mid A^{-t} = A^{-1}\}$,	$\dim U(n, C) = n^2$
$SU(n, C) = \{A \in U(n, C) \mid \det A = 1\}$,	$\dim SU(n, C) = n^2 - 1$
$O(n, R) = \{A \in GL(n, R) \mid A^t = A^{-1}\}$,	$\dim o(n, R) = n(n-1)/2$
$SO(n, R) = \{A \in O(n, R) \mid \det A = 1\}$,	$\dim SO(n, R) = n(n-1)/2$
$O(n, C) = \{A \in GL(n, C) \mid A^t = A^{-1}\}$,	$\dim O(n, C) = n(n-1)$

اثبات : رجوع به [٥].

تعریف ١-١٠: اگر G یک گروه و در عین حال یک خمینه هموار باشد، نگاشت های ϕ و φ

را به این صورت تعریف می کنیم: $\begin{cases} \phi: G \times G \rightarrow G \\ \phi(x, y) = xy \end{cases}$ که حاصلضرب عمل گروه G می باشد

و $\begin{cases} \varphi: G \rightarrow G \\ \varphi(x) = x^{-1} \end{cases}$ که در آن x^{-1} را وارون عضو x در G می نامیم اگر نگاشت های بالا هموار باشند

آنگاه G را گروه لی می نامیم.

مثال ١-٨: مجموعه $G = GL(n, R)$ یک گروه لی است. زیرا اولاً یک زیر خمینه بازدر

$M(n, R)$ است و ثانیاً نسبت به ضرب ماتریس ها یک گروه است و نگاشت های $\phi(A, B) = AB$

و $\varphi(A) = A^{-1}$ به دلیل این که دارای مؤلفه هایی به صورت کثیرالجمله می باشند هموار هستند.

مثال ١-٩: در حالت خاص $GL(1, R) = R^* = R - \{0\}$ یک گروه لی است.

مثال ١-١٠: $C^* = C - \{0\}$ با ضرب اعداد مختلط یک گروه لی است.

مثال ۱-۱۱: حاصلضرب مستقیم دو گروه لی با ساختار C^∞ حاصل از ضرب دو خمینه یک

گروه لی است. برای مثال $S^1 = \{z \in G \mid |z|=1\}$ یک گروه لی (زیر گروه لی از C^*) است

پس $T^n = S^1 \times \dots \times S^1$ یعنی چنبره n بعدی یک گروه لی آبلی است.

گزاره ۱-۱۱: اگر H زیر گروه بسته از گروه لی G باشد آنگاه H زیر گروه لی خواهد بود.

مثال ۱-۱۲: $O(n, R)$ و $SO(n, R)$ دو زیر گروه بسته در $GL(n, R)$ می باشند پس با توجه به

گزاره ۱-۱۱ گروه لی خواهند بود.

اثبات: $GL(n, R)$ یک گروه لی است. برای آنکه ثابت کنیم $O(n, R)$ در $GL(n, R)$ بسته است

نگاشت پیوسته $f: GL(n, R) \rightarrow M(n, R)$ را با ضابطه $f(A) = A^{-1} - A^t$ تعریف می کنیم. چون

$O(n) = f^{-1}(0)$ ، پس $O(n)$ در $GL(n, R)$ بسته می باشد. برای بسته بودن $SO(n)$ نگاشت

پیوسته $\varphi: O(n, R) \rightarrow \{-1, 1\}$ را با ضابطه $\varphi(A) = \det A$ تعریف می کنیم. در این صورت داریم

$SO(n) = \varphi^{-1}(\{1\})$ پس بنابراین $SO(n, R)$ در $GL(n, R)$ بسته است. لذا طبق گزاره ۱-۱۱،

گروه های لی می باشند.

گزاره ۱-۱۲: فرض کنیم $F: G_1 \rightarrow G_2$ یک همومورفیسم گروه لی باشد، آنگاه سه رابطه زیر

همواره برقرارند:

(۱) $rank F$ ثابت است.

(۲) $\ker F$ یک زیرمجموعه بسته در زیر خمینه منظم در G_1 است پس $\ker F$ یک گروه لی است.

$$\dim \ker F = \dim G_1 - \text{rank} F \quad (۳)$$

اثبات: رجوع به [۷].

مثال ۱۳-۱: نگاشت $F: R \rightarrow S^1$ را با ضابطه $F(t) = e^{2\pi i t}$ تعریف می کنیم در این صورت

F یک همومورفیسم گروه های لی است. (یعنی F همومورفیسم جبری و نگاشت هموار

می باشد.)

مثال ۱۴-۱: نگاشت $F: R^n \rightarrow T^n$ را با ضابطه $F(t_1, \dots, t_n) = (e^{2\pi i t_1}, e^{2\pi i t_2}, \dots, e^{2\pi i t_n})$ تعریف

می کنیم در این صورت F یک همومورفیسم گروه های لی است و

$$\text{Ker} F = \{(t_1, \dots, t_n) \mid F(t_1, \dots, t_n) = (1, 1, \dots, 1)\} = \{(t_1, \dots, t_n) \in R^n \mid e^{2\pi i t_i} = 1, 1 \leq i \leq n\} = Z^n$$

طبق گزاره ۱۲-۱، Z^n یک زیر گروه لی از R^n است.

تعریف ۱۳-۱: فرض کنیم G یک گروه لی و M یک خمینه هموار باشد گوئیم G بر M عمل

می کند هرگاه نگاشتی مانند $\Phi: G \times M \rightarrow M$ موجود باشد به طوری که در دو رابطه زیر

صدق کند:

- 1) $\forall x \in M, e \in G \quad \Phi(e, x) = x$
- 2) $\forall g_1, g_2 \in G \quad \Phi(g_1, \Phi(g_2, x)) = \Phi(g_1 g_2, x)$

در این صورت گوئیم G یک گروه تبدیلات بر مجموعه M است و اگر G یک گروه لی و

M یک خمینه هموار باشد، آنگاه Φ یک نگاشت هموار می باشد. اغلب به جای $\Phi(g, x)$ از

$g.x$ که منظور از عمل ضرب عمل گروه لی G است استفاده می کنیم پس بنابراین برای

هر g_1, g_2 متعلق به G و x متعلق به M داریم:

$$1) \Phi(e, x) = x$$

$$2) \Phi(g_1, \Phi(g_2, x)) = \Phi(g_1 g_2, x) = g_1 g_2 x$$

تعریف ۱۴-۱: اگر G یک گروه تبدیل گروه های لی بر خمینه هموار M باشد برای هر

$g \in G$ نگاشت $\Phi_g: M \rightarrow M$ را به صورت زیر تعریف می کنیم: $\Phi_g(x) = \Phi(g, x) = gx$

در این صورت اولاً Φ_g دیفئومورفیسم است و ثانیاً به کمک رابطه $\Phi_{g_1 g_2} = \Phi_{g_1} \circ \Phi_{g_2}$ رابطه

$$\text{زیر رابدهست می آوریم: } (\Phi_g)^{-1} = \Phi_{g^{-1}}.$$

تعریف ۱۵-۱: مجموعه تمام دیفئومورفیسم های $\Phi_g: M \rightarrow M$ را با $Diff(M)$ نشان می دهیم

که نسبت به عمل ترکیب یک گروه است.

تعریف ۱۶-۱: اگر M یک خمینه هموار باشد با تعریف دو نگاشت هموار زیر مجموعه

$Diff(M)$ یک گروه لی است.

$$\left\{ \begin{array}{l} Diff(M) \rightarrow Diff(M) \\ \Phi_{g_1} \rightarrow (\Phi_{g_1})^{-1} = \Phi_{g_1^{-1}} \end{array} \right\}, \quad \left\{ \begin{array}{l} Diff(M) \times Diff(M) \rightarrow Diff(M) \\ (\Phi_{g_1}, \Phi_{g_2}) \rightarrow \Phi_{g_1 g_2} \end{array} \right.$$

مثال ۱۵-۱: اگر G یک گروه لی باشد آنگاه نگاشت

$$\left\{ \begin{array}{l} \varphi: G \rightarrow \text{Diff}(M) \\ g \rightarrow \varphi_g \end{array} \right.$$

یک نگاشت

همومورفیسم گروه‌های های لی است.

مثال ۱۶-۱: اگر G و H دو گروه لی باشند و $\Psi: H \rightarrow G$ یک همومورفیسم گروه لی باشد

آنگاه نگاشت $\varphi: H \times G \rightarrow G$ با ضابطه $\varphi(h, g) = \Psi(h)g$ یک عمل هموار خواهد بود.

اثبات: برای هر $e \in H, e^1, g \in G$ و هم چنین برای هر $h_2, h_1 \in H$ داریم:

$$1) \varphi(e, g) = \Psi(e)g = e^1g = g$$

$$2) \varphi(h_1, \varphi(h_2, g)) = \Psi(h_1)\Psi(h_2, g) = \Psi(h_1)\Psi(h_2)g = \Psi(h_1h_2)g = \varphi(h_1h_2, g)$$

در حالت خاص اگر H زیر گروه لی از G باشد با تعریف Ψ به عنوان نگاشت شمول، H روی

G عمل می کند.

تعریف ۱۷-۱: گوئیم گروه G به طور موثر روی مجموعه M عمل می کند هرگاه $\varphi(g, x) = x$

فقط زمانی درست باشد که $g = e$ به عبارت دیگر برای هر نقطه x ، اگر $\varphi_g(x) = x$ آنگاه $g = e$.

تعریف ۱۸-۱: فرض می کنیم گروه G بر مجموعه M عمل می کند و $x \in M$ باشد. در این

صورت مجموعه $Gx = \{gx \mid g \in G\} \subseteq M$ را مدار نقطه x می نامیم. اگر $Gx = x$ باشد، آنگاه

نقطه x یک نقطه پایدار توسط گروه G می نامیم. و اگر برای هر $x \in M$ ، $Gx = M$ باشد،

آنگاه G بر M به طور متعدی عمل می کند.

مثال ۱۷-۱: $GL(n, R)$ بر R^n به طور متعدی عمل می کند. زیرا اولاً نقطه $0 \in R^n$ نقطه پایدار

برای $GL(n, R)$ است و ثانیاً برای هر $x \in R^n - \{0\}$ داریم $Gx = R^n - \{0\}$.

مثال ۱۸-۱: فرض کنیم $G = SO(2, R)$ گروه ماتریس های متعامد 2×2 با دترمینان یک باشد

از نظر هندسی G گروه دوران حول مبدأ مختصات است. آنگاه با تعریف نگاشت

$$G, \begin{cases} \varphi: G \times R^2 \rightarrow R^2 \\ (A, x) \rightarrow Ax \end{cases}$$

روی $M = R^2$ به طور مؤثر عمل می کند زیرا:

$$\forall x \in R^2 \quad \varphi(A, x) = Ax = x \Rightarrow A = I$$

مثال ۱۹-۱: فرض کنیم $G = GL(n, R)$ گروه خطی ماتریس های $n \times n$ حقیقی با دترمینان

مخالف صفر و $M = M(n, R)$ مجموعه تمام ماتریس های $n \times n$ حقیقی باشد. اگر نگاشت

$$\Phi: G \times M \rightarrow M \quad \text{را با ضابطه } \Phi(p, B) = PBP^{-1} \text{ تعریف کنیم آنگاه اولاً } \Phi_p: M \rightarrow M \text{ یک}$$

نگاشت دیفرانسیل پذیر و دوسویی است و $\Phi_q \circ \Phi_p = \Phi_{qp}$. اما چون $\Phi_{-I} = Id$ ، لذا G یک

گروه تبدیلات روی M می باشد که به طور مؤثر عمل نمی کند.

تعریف ۱۹-۱: اگر G روی M عمل کند مجموعه عناصر $k \in G$ که $\Phi_k = id$ را با K نشان

می دهیم بنابراین $K = \{k \in G \mid \Phi_k = id\}$ و K یک زیر گروه نرمال در G است. زیرا برای هر

$g \in G, k \in K$ داریم:

$$\Phi_{gkg^{-1}} = \Phi_g \circ \Phi_k \circ \Phi_{g^{-1}} = \Phi_g \circ \Phi_{g^{-1}} = \Phi_g \circ (\Phi_g)^{-1} = id \Rightarrow gkg^{-1} \in K$$

تعریف ۱-۲۰: مجموعه K را که در ۱-۱۹ تعریف کردیم هسته همومورفیسم القایی

$G \rightarrow Diff(M)$ می نامیم.

مثال ۱-۲۰: گروه دو عضوی $Z_2 = \{-1, 1\}$ را با عمل ضرب و کره دو بعدی S^2 را در نظر

گرفته و نگاشت $\Phi: Z_2 \times S^2 \rightarrow S^2$ را با ضابطه $\Phi(g, x) = gx$ تعریف می کنیم در این صورت

برای $g=1$ ، gx نقطه x است و برای $g=-1$ ، gx نقطه متقاطع x بر کره دو بعدی S^2 است. و

دارای ویژگی های زیر می باشد:

(۱) عمل Z_2 متعدی نیست.

(۲) عمل Z_2 موثر است و عضوبی اثر برابریک است.

(۳) چون عمل موثر است، زیرگروه های پایای نقطه x مجموعه زیر است:

$$G(x) = \{g \in Z_2, \Phi(g, x) = x\} = \{1\}$$

(۴) مدار نقطه x مجموعه زیر می باشد: $orbit(x) = \Phi(Z_2, x) = \{x, -x\}$

تعریف ۲۱-۱: شار موضعی روی خمینه‌ها:

فرض $X \in \mathcal{X}(M)$ از کلاس C^k و $k \geq 1$ باشد آنگاه برای هر $p \in M$ یک مجموعه باز U شامل

p و یک $\varepsilon > 0$ و یک مجموعه یکتا از دیفیومورفیسم‌های $\{\Phi_t\}$ که نگاشت‌های

$\Phi_t: U \rightarrow \Phi_t(U) \subset M$ برای هر $|t| < \varepsilon$ تعریف می‌شود، وجود دارند که در شرایط زیر

صدق می‌کنند:

$$\Phi: [-\varepsilon, \varepsilon] \times U \rightarrow M$$

$$(t, x) \rightarrow \Phi_t(x)$$

$$\begin{cases} \Phi_0 = id \\ \Phi_{s+t} = \Phi_s \circ \Phi_t \end{cases} \quad |t+s| < \varepsilon, |s| < \varepsilon, |t| < \varepsilon \quad (۲)$$

(۱) Φ از کلاس C^k باشد

اگر $q \in U$ آنگاه، $X_q = \frac{d}{dt} \Phi_t(q)|_{t=0}$. در این صورت خانواده $\{\Phi_t\}$ را گروه موضعی یک

پارامتری وابسته به میدان برداری X می‌نامیم. با توجه به تعریف اخیر احکام زیر را داریم:

(۱) اگر $x_0 \in M$ منحنی $t \rightarrow \Phi_t(x_0)$ را مدار x_0 برای شار Φ نامیم.

(۲) مدارهای شار عبارت است از منحنی‌های انتگرال میدان برداری X در روی M .

(۳) اگر $\{x_0\}$ یک مدار باشد، یعنی $\{x_0\}$ نقطه ثابت شار باشد، آنگاه $X_{x_0} = 0$.

(۴) یک میدان برداری X را روی M کامل می‌نامیم هرگاه شار آن به ازای هر $t \in \mathbb{R}$ تعریف

شود.

(۵) هر میدان برداری X روی M بیان کننده یک گروه موضعی یک پارامتری روی M است و

برعکس .

(۶) اگر M فشرده باشد، هر گروه موضعی روی M یک گروه سراسری تعریف می کند به

عبارت دیگر اگر M فشرده باشد هر میدان برداری X روی آن کامل است .

اثبات: رجوع به [5] .

مثال ۲۱-۱: اگر $G = R$ و $M = R^2$ باشد، آنگاه عمل $\Phi: R \times R^2 \rightarrow R^2$ را به صورت زیر

تعریف می کنیم $\Phi_t(x, y) = (x+t, y - \sin x + \sin(x+t))$ ثابت می کنیم که $\{\Phi_t\}$ یک گروه

تبدیلات یک پارامتری بر R^2 است. چون برای هر $t \in R$ ، مولفه های Φ_t هموارند پس Φ_t هموار

می باشد . هم چنین داریم :

$$\Phi_t(x, y) = (x+t, y - \sin x + \sin(x+t)) = (u, v) \Rightarrow \Phi_t^{-1}(u, v) = (u-t, v + \sin(u-t) - \sin u) = \Phi_{-t}(u, v)$$

چون هر یک از مولفه های Φ_t^{-1} هموارند پس Φ_t^{-1} دیفیومورفیسم است. هم چنین با بررسی

می توان نشان داد که روابط زیر درست می باشند .

$$1) \Phi_0(x, y) = (x, y)$$

$$2) \Phi_s(\Phi_t)(x, y) = \Phi_{s+t}$$